

Nr 73.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående livränta
åt Inga Elisabeth Karlsson m. m.; given Stockholms
slott den 7 februari 1947.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

G U S T A F.

Allan Vougt.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 7 februari 1947.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen anför chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vougt, följande.

1:o.

Under skjutövning med granatkastare den 4 september 1945 vid Jönköpings—Kalmar regemente inträffade en explosion, varvid värnpliktige furiren 404—18—41 E. E. Gezelius dödades. Med anledning härav har Inga Elisabeth Karlsson, Misterhult, Mosstorp, anhållit om rätt till livränta för sig från och med den 5 september 1945. Sökanden har anfört, att hon varit trolovad med

Gezelius, att vigsel mellan dem varit utsatt att äga rum den 8 september 1945 samt att hon den 25 februari 1946 nedkommit med ett barn, vartill den avlidne varit fader.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Aspelands och Handbörds domsaga genom utslag den 28 maj 1946, som vunnit laga kraft, förklarat, att Gezelius skulle anses som fader till Inga Karlssons barn Lil Christina och att barnet vore trolovningsbarn *samt att* riksförsäkringsanstalten genom beslut den 26 juli 1946 enligt förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, tillerkänt barnet en årlig livränta av 360 kronor från och med den 25 februari 1946 till dess det uppnått 16 års ålder samt provisoriskt tillägg från och med den 1 juli 1946 med 90 kronor för år jämte intill utgången av år 1947 dyrtidstillägg med 40 % å såväl livräntan som det provisoriska tillägget.

Riksförsäkringsanstalten har i utlåtande den 5 oktober 1946 anfört att, då militärsättningsförordningen icke stadgade rätt till livränta för trolovad, sådan icke hade kunnat tillerkännas Inga Karlsson av riksförsäkringsanstalten. Därest olycksfallet inträffat sedan äktenskapet ingåtts, skulle Inga Karlsson i egenskap av änka ha tillerkänts, så länge hon levat ogift, en årlig livränta med 540 kronor och provisoriskt tillägg från och med den 1 juli 1946 med 135 kronor för år jämte intill utgången av år 1947 dyrtidstillägg med 40 % å såväl livräntan som det provisoriska tillägget. Då skäl syntes tala för att Inga Karlssons framställning vunne beaktande, hemställde anstalten, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder för att bereda Inga Karlsson ersättning jämlikt grunderna i militärsättningsförordningen.

Statskontoret har i utlåtande den 8 november 1946 i likhet med riksförsäkringsanstalten funnit skäl tala för att Inga Karlsson beredd under stöd av statsmedel. Ämbetsverket hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte på sätt skett i tidigare liknande fall föreslå riksdagen medgiva, att till Inga Karlsson, så länge hon lever ogift, finge från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. utbetalas den ersättning, som med tillämpning av militärsättningsförordningen skulle ha tillkommit henne, därest hon varit gift med den avlidne.

*Departements-
chefen.* I likhet med de hörda myndigheterna förordar jag, att Inga Karlsson erhåller ersättning av statsmedel med belopp motsvarande vad som skulle ha utgått, om hon vid tiden för olycksfallet varit gift med Gezelius. Ersättningen synes böra utgå — livränta jämte dyrtidstillägg från och med den 5 september 1945 och provisoriskt tillägg jämte dyrtidstillägg därå från och med den 1 juli 1946 — från det under riksstatens tolfte huvudtitel uppförda anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till Inga Elisabeth Karlsson må, så länge hon lever ogift, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. utbetalas den ersättning, som med tillämpning av militärsättningsförordningen skulle ha tillkommit henne, därest hon vid E. E. Gezelius' den 4 september 1945 inträffade död varit gift med denne.

2:o.

Den 21 augusti 1944 kolliderade i Horna i korsningen mellan en s. k. skiftesväg och allmänna vägen Kristianstad—Åhus en kronan tillhörig lastbil, förd av en värnpliktig, med en likaledes kronan tillhörig motorecykel, förd av värnpliktige 470—20—41 U. M. Persson och med kaptenen i Smålands artilleriregementes reserv, jur. kand. C. I. Beörecz som passage-rare, med påföljd att Persson och Beörecz erhöilo så svåra skador, att de ljöto en nära nog ögonblicklig död. Av utredningen framgår, att lastbilen, som ingick i en militär kolonn och som från skiftesvägen fördes upp på allmänna landsvägen, hade låg fart, medan däremot motorekeln framfördes med stor hastighet. Fältkrigsrätten nr 26, dit lastbilsföraren instämts för vållande till annans död m. m., prövade i utslag den 22 december 1944 rättvist lämna den mot honom förda talan utan bifall.

Riksförsäkringsanstalten har i anledning av olyckshändelsen genom beslut den 27 oktober 1944 tillerkänt Beörecz änka, Anna Elisabet Christina, årlig livränta med 975 kronor från och med den 22 augusti 1944 så länge hon lever ogift samt genom beslut den 7 april 1945 tillerkänt makarnas dotter, Elna Birgitta Catharina, född den 5 mars 1945, årlig livränta med 650 kronor att utgå från och med den 5 mars 1945 till dess hon uppnått 16 års ålder.

Christina Beörecz har sedermera framställt yrkande om vissa ytterligare ersättningar. Dessa ha slutligen preciserats till ersättning för begravningskostnader med 1 500 kronor samt till livränta för henne själv med 150 kronor för månad från olyckstillfället så länge hon lever ogift samt för dottern med 100 kronor för månad intill fyllda 18 år.

Försvarets civilförvaltning och *arméförvaltningens tygavdelning* ha, efter det yttrande inhämtats från försvarets skaderegleringsnämnd, i skrivelse den 27 augusti 1946 med överlämnande av handlingarna i ärendet anført bland annat.

Genom utslag av domstol har förklarats, att det icke blivit styrkt, att föraren av automobilen vållat kollisionen. Det är icke omöjligt, men torde dock ej vara säkert, att det i händelse av rättegång mot kronan skulle anses vara från dennas sida styrkt, att bemålde förare icke varit vållande till sammanstötningen. Annorlunda torde saken ligga till i fråga om föraren av motorekeln. Denna framfördes av honom med stark fart, oavsett att han måste ha lagt märke till fordonskolonnen, av vilken 15 fordon redan befunno sig på landsvägen och framfördes i riktning mot motorekeln, samt han således haft anledning att räkna med att eventuellt ytterligare några, kolonnen tillhörande fordon ännu icke kommit ut på landsvägen. Det torde därför kunna betecknas såsom tämligen säkert, att kronan icke kan visa, att föraren av motorekeln ej förorsakat sammanstötningen genom vårdslöshet eller försummelse. Kronan torde därför icke kunna undgå att utgiva skäligt skadestånd i anledning av den inträffade olyckan. De anspråk, som avse engångsbelopp, ha därför också av civilförvaltningen och tygavdelningen bifallits.

Något regressanspråk från kronans sida kommer givetvis icke i fråga.

På grund av vad sålunda förekommit få försvarets civilförvaltning och arméförvaltningens tygavdelning hemställa, att Kungl. Maj:t måtte *dels*

medgiva, att för utbetalande till fru Beörecz och hennes förenämnda dotter av livräntor från och med den 22 augusti 1944 respektive den 5 mars 1945 till den 1 juli 1947 med till den förra 68 kronor 75 öre och till den senare 45 kronor 83 öre i månaden erforderliga belopp må av ämbetsverken disponeras från anslaget till reglering av skador i följd av trafik med försvarets motorfordon, *dels ock* för riksdagen framlägga proposition om anvisande av behövliga medel att från det under riksstatens tolfte huvudtitel uppförda anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. såsom livräntor utgå till fru Beörecz och dennas dotter för tiden från och med 1 juli 1947, dock att, därest till dessa eller någon av dem skulle komma att från riksförsäkringsanstalten utgivas livräntor till högre belopp än ovan angivits, avdrag bör göras även för sålunda överskjutande belopp.

Försvarets skaderegleringsnämnd har tillstyrkt ersättning i enlighet med det av ämbetsverken framlagda förslaget.

Statskontoret har i utlåtande den 13 september 1946 förklarat sig intet ha att erinra mot att en uppgörelse med kaptenen Beörecz efterlevande komme till stånd i enlighet med det förslag, som avgivits av civilförvaltningen och arméförvaltningens tygavdelning.

Genom brev den 11 oktober 1946 har Kungl. Maj:t medgivit, att änkan Beörecz och hennes dotter Elna Birgitta Catharina finge beredas ersättning för tid intill den 1 juli 1947 i enlighet med vad civilförvaltningen och arméförvaltningen hemställt, med iakttagande dock av att å livränta icke finge utgå sådan tilläggsförmån, som eljest tillkommer pensionstagare. Härav föranledda kostnader skulle bestridas från anslaget till reglering av skador i följd av trafik med försvarets motorfordon. Beträffande livräntor för tid efter den 1 juli 1947 ville Kungl. Maj:t framdeles meddela beslut.

*Departements-
chefen.*

I likhet med myndigheterna anser jag, att kronan på grund av ifrågavarande olyckshändelse bör utgiva särskild ersättning till Christina Beörecz och hennes dotter Catharina. Av riksdagen bör utverkas medgivande, att ersättningen må gäldas av anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. På sätt tidigare i likartade fall ägt rum bör föreskrift meddelas därom, att å ersättningsbelopp icke må åtnjutas någon sådan tilläggsförmån, som enligt gällande bestämmelser eljest tillkommer pensionstagare.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att på grund av förutnämnda olyckshändelse må från och med den 1 juli 1947 från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. till Anna Elisabet Christina Beörecz, så länge hon lever ogift, och till hennes dotter Elna Birgitta Catharina, intill dess hon uppnått 18 år, utgå årliga livräntor med 1 800 kronor respektive 1 200 kronor — dock med avdrag för vad de på grund av olyckshändelsen uppbära i livränta från riksförsäkringsanstalten — med iakttagande att å de sålunda bestämda livräntorna icke må åtnjutas någon sådan tilläggsförmån, som enligt gällande bestämmelser eljest tillkommer pensionstagare.

3:o.

Den 25 januari 1944 inträffade under övning i pansarförstöring vid Skaraborgs pansarregemente en sprängningsolycka. En officer dödades, och härjämte erhöll löjtnanten i pansartruppernas reserv G. O. E. Norén, vilken tjänstgjorde som instruktör vid övningen, förutom vissa splitter- och brännskador så svåra ögonskador, att vänstra ögat måste bortopereras. Övningen avsåg kastning av sprängladdningar försedda med så kallade fördröjningsrivtändare, avsedda att utlösa explosionen viss tid, 10 sekunder, efter kastet. Emellertid exploderade laddningen i ett fall i själva kastögonblicket med olyckan som följd. Undersökning har anordnats vid Skaraborgs pansarregementes krigsrätt, varvid full klarhet angående händelseförloppet ej kunnat vinnas. Sannolikt har materielfel förelegat, ehuru vissa omständigheter kunna tyda på att laddningen av misstag kan ha apterats med så kallade ögonblicks-rivtändare.

Riksförsäkringsanstalten har genom beslut den 16 mars 1945 tillerkänt Norén årlig livränta, beräknad efter en invaliditetsgrad av 50 % och en årsinkomst av 3 900 kronor, för tiden den 1 december 1944—31 maj 1946 med sammanlagt 1 300 kronor för år.

I en skrift, daterad den 11 april 1945, har Norén yrkat dels ersättning av kronan för mistande av arbetsförtjänst under sjukdomstiden, för sveda och värk och för framtida men, dels ock livränta med högre belopp än det riksförsäkringsanstalten tillerkänt honom. I skrifter den 10 oktober 1945 och 8 mars 1946 har Norén preciserat sina yrkanden och begärt 1 540 kronor 83 öre för förlorad arbetsförtjänst, 3 000 kronor för sveda och värk, 6 000 kronor för lyte och framtida men, 300 kronor för ombudsarvode samt livränta, beräknad med utgångspunkt från en årsinkomst av 6 000 kronor.

Försvarets civilförvaltning och *arméförvaltningens tygavdelning* ha, efter att ha inhämtat yttrande från försvarets skaderegleringsnämnd, med skrivelse den 9 juli 1946 överlämnat handlingarna i målet samt anfört i huvudsak följande.

I likhet med försvarets skaderegleringsnämnd anse civilförvaltningen och tygavdelningen kronan vara ersättningsskyldig gentemot Norén i anledning av de ådragna kroppsskadorna, vilka måste anses ha förorsakats av ett synnerligen allvarligt materielfel. Utredningen vid krigsrätten torde nämligen utvisa, att fördröjningsrivtändare med största sannolikhet använts. Denna är i motsats till ögonblicks-rivtändaren försedd med dosa, varför en förväxling synes högst osannolik med hänsyn till, bland annat, den grundliga utbildning på detta område, Norén ägt. I mycket bestämd form avgivna vittnesmål tala även mot att en dylik förväxling skett. En av Norén mot kronan anhängiggjord rättegång skulle enligt civilförvaltningens och tygavdelningens åsikt med största sannolikhet få en för Norén förmånlig utgång. Civilförvaltningen och tygavdelningen hemställa fördenskull, att Norén beredes ersättning.

Civilförvaltningen och tygavdelningen, som anslutit sig till av skaderegleringsnämnden framlagt förslag angående ersättningsbeloppens storlek, ha i livräntefrågan yttrat följande.

Norén, vars civila yrke var ackvisitör hos en försäkringsagentur, hyste vid tiden för olyckshändelsen planer på att söka anställning på aktiv stat. Några möjligheter härtill förefinnas numera icke. Under alla förhållanden torde den årsinkomst, som yrkats skola ligga till grund för beräkning av livränta, 6 000 kronor, få anses skäligen. Beslut angående fastställandet av Noréns invaliditetsgrad för tid efter den 1 juni 1946 har ännu ej fattats av riksförsäkringsanstalten. Intill nämnda tidpunkt har invaliditetsgraden ansetts uppgå till 50 %, och har i anslutning därtill Norén tillerkänts årlig livränta med 1 300 kronor, varav emellertid med hänsyn till Noréns tjänstgöring endast 900 kronor utbetalts.

Försvarets civilförvaltning och arméförvaltningens tygavdelning ha hemställt, att Kungl. Maj:t ville *dels* tillerkänna löjtnanten i pansartruppernas reserv G. O. E. Norén ersättning för förlorad arbetsförtjänst med 1 777 kronor 23 öre — till vilket belopp ersättningen rätteligen skulle uppgå — för sveda och värk med 3 000 kronor, för lyte och framtida men med 6 000 kronor samt för ombudsarvode med 300 kronor, ävensom för den tid, som må komma att förflyta efter Noréns utryckning från militärtjänstgöring och fram till den 1 juli 1947, livränta beräknad med utgångspunkt från en årsinkomst av 6 000 kronor och av riksförsäkringsanstalten fastställd invaliditetsgrad; med avdrag dock för från riksförsäkringsanstalten uppburen livränta, därå utgående dyrtidstillägg ej inberäknat, *dels* föreslå riksdagen att för tid därefter tillerkänna Norén livränta efter angivna grunder.

Statskontoret har i utlåtande den 2 augusti 1946 icke ansett sig böra göra erinran mot civilförvaltningens hemställan under förutsättning dock, att livräntan till Norén utginge med till hälften reducerat belopp efter det denne uppnått 67 års ålder ävensom att å livräntan icke skulle utgå någon sådan tilläggsförmån, som eljest tillkommer pensionstagare.

Riksförsäkringsanstalten har sedermera genom beslut den 9 augusti 1946 tillerkänt Norén livränta för tiden 1 juni 1946—31 maj 1947 med 1 560 kronor. Härvid har arbetsförmågan beräknats vara nedsatt med 60 %, medan arbetsförtjänsten beräknats enligt tidigare belopp, 3 900 kronor för år.

Genom brev den 30 augusti 1946 har Kungl. Maj:t medgivit, att Norén i enlighet med civilförvaltningens och arméförvaltningens tygavdelnings förslag finge beredas engångsersättning med 11 077 kronor 23 öre ävensom livränta för tiden intill den 1 juli 1947, med iakttagande dock av att å livräntan icke finge utgå någon sådan tilläggsförmån, som eljest tillkommer pensionstagare. Härav föranledda kostnader skulle bestridas av fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter. Beträffande livränta för tid efter den 1 juli 1947 ville Kungl. Maj:t framdeles meddela beslut.

*Departements-
chefen.*

Vad beträffar engångsersättning till Norén och livränta till honom för tiden intill den 1 juli 1947 föreligger redan beslut av Kungl. Maj:t. För tiden från och med den 1 juli 1947 synes livränta böra utgå till Norén på sätt försvarets civilförvaltning, arméförvaltningens tygavdelning och försvarets skaderegleringsnämnd förordat, därvid med hänsyn till Noréns ålder, i överensstämmelse med praxis på detta område, jämkning av livräntebeloppet efter 67 års ålder icke bör ske. Livräntan, som bör utgå endast för tid från Noréns

utryckning från militärtjänstgöring, synes böra bestridas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. må till löjtnanten i pansartruppernas reserv G. O. E. Norén från och med den 1 juli 1947, dock endast för tid från Noréns utryckning från militärtjänstgöring, utgå årlig livränta beräknad efter en årsinkomst av 6 000 kronor och den invaliditetsgrad riksförsäkringsanstalten fastställer — dock med avdrag för vad han på grund av olyckshändelsen uppbär i livränta från riksförsäkringsanstalten, därå utgående dyrtidstillägg ej medräknat — med iakttagande av att å den sålunda bestämda livräntan icke må åtnjutas någon sådan tilläggsförmån, som enligt gällande bestämmelser eljest tillkommer pensionstagare.

4:o.

Under arbete med stenborrning vid ett beredskapsförband i Blekinge skadades värnpliktige nr 250—11—16 O. B. Persson den 23 juni 1942 så svårt, att högra ögat måste uttagas. Skadan förorsakades av en flisa från borrstålets huvud. Skyddsglasögon hade icke varit utlämnade.

Riksförsäkringsanstalten har genom beslut den 23 augusti 1944 i anledning av olyckshändelsen tillerkänt Persson en årlig livränta med 360 kronor jämte dyrtidstillägg — för åren 1944 och 1945 med 40 % — från och med den 20 juni 1944 att utgå under återstående livstid. Livräntan är beräknad efter en årsinkomst av 2 160 kronor och en invaliditetsgrad av 25 %. Genom beslut den 13 september 1944 har anstalten därjämte tillerkänt Persson ett årligt livräntetillägg med 9 kronor, beräknat att motsvara årliga kostnader för förnyelse av ögonprotes.

I anledning av det inträffade har Persson framställt krav å ytterligare ersättning från kronan. Efter förhandlingar mellan advokatfiskalen hos försvarets civilförvaltning och Perssons ombud har Persson slutligen yrkat följande ersättning, nämligen för sveda och värk 750 kronor, för lyte och framtida men 3 000 kronor, för arvode till ombud 250 kronor ävensom livränta, beräknad efter en årsinkomst av 3 840 kronor och en invaliditetsgrad av 25 %, från och med den 20 juni 1944 — d. v. s. dagen efter den då Persson hemförlovades — intill fyllda 67 år och för tid därefter med 50 % av tidigare utgående belopp.

Försvarets civilförvaltning och *arméns fortifikationsförvaltning* ha, efter det yttrande inhämtats från försvarets skaderegleringsnämnd, i skrivelse den 18 juni 1946 anfört i huvudsak följande.

Med hänsyn till att skyddsglasögon ej varit utdelade eller funnits tillgängliga vid olyckstillfället samt då några skäl ej torde kunna andragas för att gällande bestämmelser om skyldighet att vid arbeten av ifrågavarande slag tillhandahålla dylika icke skulle ha varit tillämpliga i förevarande fall, lär kronan få anses rättsligen ersättningskyldig gentemot Persson. Ett stöd

för denna uppfattning utgör jämväl Stockholms rådhusrätts dom den 20 november 1945, enligt vilken kronan ådömts ersättningsskyldighet mot värnpliktig för ögonskada, ådragen i samband med tuktning av sten, varvid domen motiverats med att skyddsglasögon ej tillhandahållits. Nämda dom finnes i avskrift bilagd handlingarna i ärendet.

Beträffande ersättningsbeloppens storlek ansluta sig civilförvaltningen och fortifikationsförvaltningen till vad skaderegleringsnämnden i sitt yttrande den 20 maj 1946 anfört, och tillåta sig ämbetsverken att hänvisa till nämnda yttrande.

Enligt föreslagna beräkningsgrunder, nämligen en invaliditetsgrad av 25 %, en beräknad årsinkomst av 3 840 kronor, reduktion till hälften vid fyllda 67 år samt avdrag för från riksförsäkringsanstalten enligt gällande militärsättningsförordning uppburen livränta, likaledes reducerad till hälften efter 67 år utan inräknande av därå belöpande dyrtidstillägg, komma livräntans årsbelopp att — såsom ock framgår av skaderegleringsnämndens yttrande — uppgå till 600 kronor intill fyllda 67 år och 300 kronor för tid därefter.

Kostnaderna för engångsbeloppen samt för livränta för tid intill dess frågan om anvisande av medel härför hunnit bliva föremål för riksdagens prövning — förslagsvis intill den 1 juli 1947 — torde böra bestridas från fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter.

I anslutning till vad sålunda anförts ha försvarets civilförvaltning och arméns fortifikationsförvaltning hemställt, att Kungl. Maj:t i anledning av ifrågasvarande skada ville *dels* tillerkänna värnpliktige 250—11—16 O. Persson ersättning för sveda och värk, lyte och framtida men samt ombudsarvode med respektive 750, 3 000 och 250 kronor eller sammanlagt 4 000 kronor, ävensom livränta med 600 kronor för år för tiden 20 juni 1944—30 juni 1947, *dels* föreslå riksdagen att för tid därefter tillerkänna Persson livränta efter förut angivna beräkningsgrunder.

Statskontoret har i utlåtande den 12 juli 1946 i likhet med civilförvaltningen och fortifikationsförvaltningen funnit det uppenbart, att kronan finge anses ersättningsskyldig gentemot Persson. Ämbetsverket hade icke haft något att erinra mot storleken av de ersättningsbelopp, som godtagits av förenämnda myndigheter.

Genom brev den 8 augusti 1946 har Kungl. Maj:t medgivit, att Persson finge beredas engångsersättning samt livränta för tiden den 20 juni 1944—den 30 juni 1947 i enlighet med ämbetsverkens hemställan. Härav föranledda kostnader skulle bestridas av fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter. Beträffande livränta för tid efter den 1 juli 1947 ville Kungl. Maj:t framdeles meddela beslut.

Då jag icke funnit anledning till erinran mot myndigheternas föreliggande förslag och då Perssons ålder motiverar den förordade jämkningen av livräntebeloppet vid 67 års ålder, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. må till O. B. Persson från och med den 1 juli 1947 utgå årlig livränta med 600 kronor intill det år, han fyller 67 år, samt därefter med 300 kronor, med iakttagande av att å livräntan icke må åtnjutas någon sådan tilläggsförmån, som enligt gällande bestämmelser eljest tillkommer pensionstagare.

5:o.

Under exercisövning i trupp vid Hälsinge regemente den 31 december 1942 råkade värnpliktige nr 728—61—41 H. Hansson ofrivilligt trampa på en inom övningsområdet från tidigare övningar kvarliggande s. k. blindgångare, som därvid briserade, med påföljd att Hansson tillfogades så svåra skador i högra foten, att denna måste amputeras.

Riksförsäkringsanstalten har jämlikt 1927 års militärsättningsförordning utbetalt sjukpenning till Hansson för tiden från och med den 31 mars 1943 till och med den 15 mars 1944 samt genom beslut den 27 maj 1944 tillerkänt honom en årlig livränta med 470 kronor 40 öre, beräknad efter en årsinkomst av 1 764 kronor och en invaliditetsgrad av 40 %, att jämte dyrtidstillägg utgå från och med den 16 mars 1944 under Hanssons återstående livstid.

Hansson har i anledning av olyckshändelsen i skrift till försvarets civilförvaltning av kronan yrkat ersättning utöver vad han tillerkänts av riksförsäkringsanstalten samt efter skriftväxling slutligen yrkat ersättning för dels förlorad arbetsförtjänst med 15 kronor för dag från och med den 1 oktober 1943 — d. v. s. den dag från vilken han sannolikt ej skulle ha varit inkallad — till och med den 15 mars 1944 med avdrag för 676 kronor 5 öre, motsvarande vad han under samma tid uppburit i sjukpenning från riksförsäkringsanstalten, dels sveda och värk med 600 kronor, dels lyte och framtida men med 4 500 kronor, dels ock ombudsarvode med 150 kronor, ävensom årlig livränta med 1 200 kronor från och med den 16 mars 1944 under återstående livstid dock med avdrag för av riksförsäkringsanstalten uppburen livränta.

Försvarets civilförvaltning och *arméförvaltningens tygavdelning* ha i skrivelse den 30 november 1946 anfört följande.

Olyckshändelsen har icke varit föremål för undersökning vid krigsrätt. Av handlingarna i ärendet framgår emellertid, att olyckshändelsen sannolikt torde vara att tillskriva försummelse från någon tidigare övningsledares sida samt att Hansson icke synes ha själv medverkat till olyckan och därvid uppkomna skador. Med hänsyn härtill ha ämbetsverken i likhet med försvarets skaderegleringsnämnd, som avgivit yttrande i ärendet, ansett kronan skadeståndsskyldig gentemot Hansson samt de slutligt yrkade ersättningsbeloppen skäliga.

Myndigheterna ha hemställt, att Kungl. Maj:t måtte *dels* tillerkänna Hansson ersättning för förlorad arbetsförtjänst med 1 828 kronor 95 öre, för sveda och värk med 600 kronor, för lyte och framtida men med 4 500 kronor, för ombudsarvode med 150 kronor ävensom för tiden från och med den 16 mars 1944 fram till den 1 juli 1947 livränta med 1 200 kronor för år med avdrag dock för från riksförsäkringsanstalten för samma tid uppburen livränta, *dels ock* föreslå riksdagen att för tid därefter tillerkänna Hansson livränta enligt förut angivna grunder.

Statskontoret har i utlåtande den 28 december 1946 förklarat sig icke ha något att erinra mot civilförvaltningens och arméförvaltningens tygavdelnings hemställan. Ämbetsverket förutsatte i likhet med försvarets skaderegleringsnämnd, att avdrag icke gjordes för det dyrtidstillägg, som utginge å den av riksförsäkringsanstalten fastställda livräntan.

Genom brev den 24 januari 1947 har Kungl. Maj:t medgivit, att Hansson i enlighet med civilförvaltningens och arméförvaltningens tygavdelnings förslag finge beredas engångsersättning med 7 078 kronor 95 öre ävensom livränta för tiden intill den 1 juli 1947 med iakttagande av att å livräntan icke finge utgå sådan tilläggsförmån, som eljest tillkommer pensionstagare. Härav föranledda kostnader skulle bestridas av det å tilläggsstat I till riksstaten under fjärde huvudtiteln anvisade anslaget till vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m. Beträffande livränta för tid efter den 1 juli 1947 ville Kungl. Maj:t framdeles meddela beslut.

Departements-
chefen.

Vad jag anfört under punkten 3:o äger motsvarande tillämpning beträffande förevarande framställning, varför jag, då jag tillstyrker ett livräntebelopp av 1 200 kronor, hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. må från och med den 1 juli 1947 till H. Hansson utgå en årlig livränta med 1 200 kronor — dock med avdrag för vad han på grund av olyckshändelsen uppbär i livränta från riksförsäkringsanstalten, därå utgående dyrtidstillägg ej medräknat — med iakttagande av att å livräntan icke må utgå någon sådan tilläggsförmån, som enligt gällande bestämmelser eljest tillkommer pensionstagare.

6:o.

Den 16 augusti 1945 kolliderade å Regementsvägen i Västerås en kronan tillhörig bil — förd av värnpliktige nr 2168—3—44 B. H. A. Ullenius och med dåvarande kontorsbiträdet vid Västmanlands flygflottilj Kerstin Margareta Fornstedt, numera Åstrand, såsom passagerare — med ett träd med påföljd att Fornstedt skadades så svårt, att hennes vänstra öga sedermera måst bortopereras. Därjämte erhöll hon ett antal vanprydande ärr i ansiktet. Krigsrätten vid Västmanlands flygflottilj prövade enligt utslag den 16 november 1945 rättvist döma Ullenius att för oförstånd vid fullgörande av tjänsteplikt undergå disciplinstraff av vaktarrest tre dagar samt att för ovarsamt förande av bil och vållande till kroppsskada böta 25 dagsböter à 2 kronor. Därjämte förpliktigades Ullenius att genast till Fornstedt utgiva ersättning för förlusten av ögat och dittills tillskyndad sveda och värk, för läkarvård m. m. samt för skador å vissa av Fornstedts tillhörigheter med sammanlagt 4 798 kronor 50 öre jämte 5 % årlig ränta därå från den 16 november 1945 intill betalning skedde med rätt för Ullenius att tillgodoräkna sig de belopp, som Fornstedt i nämnda avseenden kunde komma att tillerkännas av riksförsäkringsanstalten eller eljest på grund av sin extra ordinarie anställning. Vidare berättigades Fornstedt att framdeles i mån av befogenhet föra talan om ersättning för nedläggning av arbetsförmågan, framtida men samt blivande plastisk operation och därmed förenad sjukvård, sveda och värk. Slutligen förpliktades Ullenius ersätta Fornstedts kostnader i målet med 309 kronor.

Riksförsäkringsanstalten har genom beslut den 10 december 1945 tillerkänt

Fornstedt årlig livränta att utgå från den 16 oktober 1945 med 593 kronor 34 öre, beräknat efter 25 % invaliditet och en årslön av 3 560 kronor.

Fornstedt, som sedermera genomgått plastisk operation och som den 1 februari 1946 lämnat sin statsanställning för att ägna sig åt husmoderssysslor i eget hem, har yrkat dels ersättning för försämrat utseende, plastisk operation m. m. med sammanlagt 2 790 kronor 63 öre, dels ock livränta, beräknad efter 25 % invaliditet och en årsinkomst av 3 865 kronor 80 öre, från den 1 februari 1946, så länge hon lever. Försvarets skaderegleringsnämnd och flygförvaltningen ha i försträmda avseende ansett ett belopp av 1 840 kronor 63 öre skäligt. Nämda belopp har av flygförvaltningen den 2 november 1946 utbetalats till Fornstedt.

Flygförvaltningen och försvarets civilförvaltning ha i skrivelse den 11 november 1946 gjort framställning om livränta till Fornstedt. Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat.

Advokatfiskalen hos försvarets civilförvaltning har beträffande den yrkade livräntan anfört, att yrkandet härom grundade sig på det förhållandet att vänster öga genom operation uttagits och ersatts med emaljöga och att synen således återstode endast å höger öga. Livräntan hade yrkats att utgå från och med den 1 februari 1946, d. v. s. samma dag som den skadeståndskrävande lämnade sin tjänst vid flygflottiljen. Under tiden därförut hade den skadade, sedan hon blivit återställd efter ögonoperationen, kunnat utföra sitt arbete å flottiljen utan besvär och också uppburit full lön, vilken uppgått till 3 865 kronor 80 öre per år.

I förevarande fall syntes det med hänsyn till omständigheterna ha varit rimligt att tillerkänna den skadade en s. k. »skälig livränta» med mindre belopp än det yrkade.

På grund härav syntes hon, då hon från riksförsäkringsanstalten uppbure en livränta med 593 kronor 34 öre per år räknat (25 % invaliditet), vara mer än väl kompenserad med denna ersättning. Någon ytterligare livränta härutöver syntes hon icke vara berättigad till.

Det finge även framhållas att Kerstin Fornstedt-Åstrand frivilligt lämnat en e. o. kontorsbiträdesplats, tydligen i avsikt att gifta sig. Som husmoder torde hennes årsinkomst — enligt de grunder som tillämpades av försäkringsbolag — kunna beräknas till ett belopp mellan 1 600 och 2 000 kronor. 25 % å exempelvis 2 000 kronor understege till och med det belopp per år, hon numera utfinge från riksförsäkringsanstalten. Därtill komme att den risk, som en livränta vanligen plögade innefatta ersättning för, förlust av jämväl det andra ögat, så sällan föreläge att riksförsäkringsanstalten aldrig — enligt vad som av advokatfiskalen vore känt — haft att handlägga ett dylikt fall under den tid, anstalten arbetat med sådana frågor.

Försvarets skaderegleringsnämnd har i ett likaledes bifogat yttrande anfört, att nämnden icke kunde dela advokatfiskalens uppfattning, enligt vilken någon livränta icke skulle utgå utöver den, vederbörande erhåller från riksförsäkringsanstalten. Enligt nämndens mening borde livräntans beräknande icke grundas enbart på det förhållandet, att fru Åstrand vore gift och saknade förvärvsarbete, utan borde hänsyn tagas till jämväl hennes tidigare anställning och därunder förvärvade yrkeskunskaper. Nämnden förordade, att livsvarig livränta tillerkändes fru Åstrand med ett årsbelopp av 750 kronor med avdrag av från riksförsäkringsanstalten uppburen livränta, därå utgående dyrtidstillägg ej medräknat.

Flygförvaltningen och civilförvaltningen ha i sin berörda skrivelse anført, att ämbetsverken, som uppskattade Kerstin Margareta Åstrands invaliditetsgrad till 25 %, för sin del i likhet med skaderegleringsnämnden funne, att hon för den nedsättning av arbetsförmågan, som förlusten av ena ögat medfört, skäligen borde tillerkännas en årlig livränta, vilken med hänsyn till omständigheterna syntes böra bestämmas till 750 kronor.

Ämbetsverken ha hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att Kerstin Margareta Åstrand tillerkändes en årlig livränta av 750 kronor att utgå från och med den 1 februari 1946 under hennes livstid och utbetalas genom statskontorets försorg, för förgången tid omedelbart och för tiden därefter kvartalsvis i förskott, med avdrag av henne från riks försäkringsanstalten tillkommande livränta, därå möjligen utgående dyrtidstillägg ej medräknat. Kostnaderna för livräntan syntes böra utgå från anslaget under riksstatens tolfte huvudtitel till diverse pensioner och understöd m. m.

Statskontoret har i utlåtande den 20 december 1946 anført, att av utredningen i ärendet syntes framgå, att sökandens avgång från den av henne innehavda befattningen som extra ordinarie kontorsbiträde hos Västmanlands flygflottilj icke hade något samband med den henne genom olycksfallet åsamkade kroppsskadan — för vilken livränta tillerkänts henne av riks försäkringsanstalten — utan uppenbarligen varit förestavad av hennes avsikt att ingå äktenskap. Vid sådant förhållande ansåge statskontoret, i anslutning till vad advokatfiskalen hos försvarets civilförvaltning i ärendet uttalat, det tveksamt, huruvida ytterligare livränta borde beredas Åstrand. Med hänsyn emellertid till det yttrande, som i ärendet avgivits av försvarets skaderegleringsnämnd, ville statskontoret icke motsätta sig, att Åstrand genom framställning till riksdagen tillerkändes dylik livränta med det i framställningen angivna beloppet.

Departements-
chefen.

I likhet med skaderegleringsnämnden, civilförvaltningen, flygförvaltningen och statskontoret finner jag mig böra tillstyrka, att den skadade tillerkännas en livsvarig livränta med ett årsbelopp av 750 kronor med avdrag av från riks försäkringsanstalten uppburen livränta, därå utgående dyrtidstillägg ej medräknat.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. må från och med den 1 februari 1946 till Kerstin Margareta Åstrand utgå årlig livränta med 750 kronor — dock med avdrag för vad hon på grund av olyckshändelsen uppbär i livränta från riks försäkringsanstalten, därå utgående dyrtidstillägg ej medräknat — med iakttagande av att å livräntan icke må åtnjutas någon sådan tilläggsförmån, som enligt gällande bestämmelser eljest tillkommer pensionstagare.

7:o.

Värnpliktige nr 418—16—21 H. G. Larsson, som är född år 1901, fullgjorde under tiden 29 maj—7 oktober 1922 värnpliktstjänstgöring vid dåvarande

Kalmar regemente, varvid han ådrog sig lungtuberkulos. Larsson erhöi i anledning därav underhåll och vård genom militär myndighets försorg till och med den 30 januari 1923 samt tillerkändes genom beslut av riksförsäkringsanstalten den 24 november 1922 och den 1 februari 1923 livränta med ett belopp av 225 kronor för år för tiden 31 januari—30 april 1923.

I en skrift, dagtecknad den 21 februari 1946, har Larsson, som efter en lungblödning den 10 oktober 1945 åter blivit intagen å sanatorium den 8 december 1945 och fortfarande vistades där, anhållit om förnyat understöd jämlikt bestämmelserna i 1909 års militärsättningsförordning utan hinder av preskriptionstidens utgång.

Riksförsäkringsanstalten har i utlåtande den 12 mars 1946 anført i huvudsak följande.

Larsson, som fullgjorde värnpliktstjänstgöring vid dåvarande Kalmar regemente under tiden från och med den 29 maj till och med den 7 oktober 1922 och därefter åtnjöt underhåll och vård genom militär myndighets försorg till och med den 30 januari 1923, förklarades av riksförsäkringsanstalten genom beslut den 24 november 1922 berättigad till ersättning för sjukdom, lungtuberkulos, jämlikt bestämmelserna i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, i dess genom förordningen den 4 juni 1920, nr 305, ändrade lydelse. Denna ersättning skulle enligt anstaltens senare beslut den 1 februari 1923 för tiden från och med den 31 januari till och med den 30 april 1923 utgå i form av livränta efter 225 kronor för år räknat. Samtidigt meddelade anstalten, att Larsson i händelse av anspråk på ytterligare ersättning i anledning av ifrågavarande sjukdom efter nyss angivna tid hade att till anstalten insända dels nytt läkarintyg enligt visst översänt formulär dels ock intyg, innehållande noggranna uppgifter angående hans sysselsättning och storleken av den arbetsinkomst, inberäknat naturaförmåner, han därav kunde bereda sig. Larsson lät sig emellertid icke avhöra, förrän han i en till riksförsäkringsanstalten den 7 september 1936 inkommen skrivelse gjorde framställning om ytterligare ersättning, enär han ånyo insjuknat i samma sjukdom.

Genom beslut den 11 september 1936 förklarade riksförsäkringsanstalten, att anstalten funnit sig icke kunna upptaga Larssons framställning om ytterligare ersättning till prövning, enär framställningen gjorts först sedan mera än tio år förflutit efter utgången av den tid, för vilken ersättning tillerkänts Larsson, och han under samma tid icke bevakat sin rätt till ytterligare ersättning, vid vilket förhållande han jämlikt bestämmelserna i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om kallelse å okända borgenärer måste anses ha förlorat sin rätt till talan mot anstalten angående rätt till ersättning.

I skrivelse till Kungl. Maj:t, dagtecknad den 18 november 1936, anhöi Larsson att utan hinder av preskriptionsbestämmelserna bli va tillerkänd ersättning i anledning av sjukdomen.

Sedan Larssons skrivelse remitterats till riksförsäkringsanstalten, införskaffade anstalten läkarutlåtande från sanatorieläkaren vid Målilla sanatorium William Mascher. Av utlåtandet, som var utfärdat den 4 december 1936, framgick bland annat, att Larssons lungtuberkulos vid nämnda tidpunkt icke kunde anses medföra nedsättning av dennes arbetsförmåga med minst en tiondel.

I underdånigt utlåtande den 11 december 1936 anförde riksförsäkringsanstalten, att anstalten vid sådant förhållande, därest anstalten utan hinder av

ovannämnda förordning den 4 mars 1862 kunnat upptaga ersättningsfrågan till prövning, skulle funnit Larsson för det dåvarande icke vara berättigad till någon ersättning jämlikt bestämmelserna i 1909 års militärsättningsförordning.

Genom beslut den 8 januari 1937 fann Kungl. Maj:t Larssons ansökan icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Den 22 december 1945 inkom till riks försäkringsanstalten en skrivelse från Larsson, vari denne under förmålan att försämring inträtt i hans tillstånd och att han intagits å Målilla sanatorium anhöll om upplysning, huruvida riks försäkringsanstalten kunde upptaga ärendet till förnyad prövning.

I beslut den 19 februari 1946 förklarade riks försäkringsanstalten sig med hänsyn till gällande bestämmelser angående tioårig preskription icke kunna till prövning upptaga Larssons framställning om ytterligare ersättning jämlikt 1909 års militärsättningsförordning.

Av ett av anstalten numera införskaffat läkarintyg, utfärdat den 6 mars 1946 av tillförordnade underläkaren vid Målilla sanatorium Rudolf Johansson, framgår, att Larsson sedan den 8 december 1945 vårdats å sanatoriet för lungtuberkulos och att utskrivning beräknas ske tidigast om ett halvt år.

För den händelse Kungl. Maj:t skulle finna skäligt, att Larsson utan hinder därav, att rätten till ersättning är förverkad, beredes ersättning jämlikt grunderna för 1909 års militärsättningsförordning, får riks försäkringsanstalten efter samråd med sin biträdande läkare, överläkaren Alf Gullbring, meddela, att anstalten funnit samband föreligga mellan Larssons nuvarande lungtuberkulos och hans militärtjänstgöring. Vid sådant förhållande skulle riks försäkringsanstalten, därest anstalten utan hinder av bestämmelserna i ovan nämnda förordning den 4 mars 1862 kunnat upptaga ersättningsfrågan till prövning, med stöd av 4 § i 1909 års militärsättningsförordning i lydelse enligt förordningen den 4 juni 1920, nr 305, ha tillerkänt Larsson sjukhjälp med 3 kronor för dag jämte dyrtidstillägg därå med 40 % jämlikt förordningarna den 30 juni 1943, nr 449, och den 1 juni 1945, nr 268, från och med den 8 december 1945 till och med den 7 juni 1946.

Frågan om ersättning efter den 7 juni 1946 skulle ha prövats med stöd av vid nämnda tidpunkt utfärdat läkarintyg.

Försvarets civilförvaltning har i utlåtande den 12 april 1946 anført.

Försvarets civilförvaltning får erinra, att Kungl. Maj:t och riksdagen tidigare i flera fall (jfr t. ex. Kungl. Maj:ts proposition 1943:5 och riksdagens skrivelse 1943:50 samt Kungl. Maj:ts brev den 19 mars 1943) medgivit, att ersättning enligt grunderna för 1909 års militärsättningsförordning finge utgå, utan hinder därav att anspråk på ersättning icke framställts inom föreskriven tid.

I anslutning härtill och då riks försäkringsanstalten i sitt remissakten bilagda yttrande i ärendet den 12 mars 1946 meddelat, att anstalten funnit samband föreligga mellan Larssons nuvarande lungtuberkulos och hans militärtjänstgöring, får civilförvaltningen tillstyrka, det täcktes Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva, att till Larsson må från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. utbetalas den ersättning, vartill han enligt riks försäkringsanstaltens yttrande i ärendet anses berättigad jämlikt grunderna för 1909 års militärsättningsförordning.

Riks försäkringsanstalten har funnit samband föreligga mellan Larssons nuvarande lungtuberkulos och hans militärtjänstgöring. Ersättning enligt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen

under militärtjänstgöring, kunde alltså ha tillerkänts Larsson, därest sjukdomsåterfallet skett tidigare och framställning om ersättning i anledning därav gjorts inom föreskriven tid. På grund av mellankommande preskription måste Larsson anses ha förlorat sin talan i fråga om rätt till ersättning. Emellertid har riksdagen tidigare i vissa fall medgivit, att ersättning enligt grunderna för nyssnämnda förordning finge utgå, utan hinder av att framställning om ersättning icke gjorts inom föreskriven tid. Med hänsyn härtill och då billighetsskäl tala för att Larsson erhåller ifrågavarande ersättning, får jag tillstyrka, att sådan ersättning beredes honom.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till H. G. Larsson må — utan hinder därav att anspråk på ersättning icke framställts inom behörig tid — från och med den 8 december 1945 från anslaget till bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, kan anses berättigad.

8:o.

F. d. musikvolontären vid dåvarande Kronprinsens husarregemente, nr 61/4 C. A. Dahlgren, född år 1897, erhöll år 1914 till följd av ridsår allmän blodförgiftning. Riksförsäkringsanstalten har i anledning därav genom skilda beslut tillerkänt Dahlgren sjukhjälp och livränta från och med den 1 november 1915. Vid bestämmandet av livräntan har arbetsförmågan beräknats nedsatt med 50 %.

I en skrift, daterad den 9 maj 1946, har Dahlgren anför, att skadan förvärrats så att han sedan den 13 september 1945 vore helt oförmögen till arbete, samt hemställt, att han utan hinder av preskriptionsbestämmelserna i 1909 års militärerättningsförordning måtte erhålla ersättning beräknad efter 100 % arbetsoförmåga.

Riksförsäkringsanstalten har i utlåtande den 26 juli 1946 anför.

Genom beslut den 19 november 1915 tillerkände riksförsäkringsanstalten Dahlgren sjukhjälp jämlikt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, att utgå från och med den 1 november 1915 till och med den 29 januari 1916. Därefter har riksförsäkringsanstalten genom skilda beslut tillerkänt Dahlgren sjukhjälp och livränta för vissa tidsperioder samt slutligen genom beslut den 14 september 1917 livränta att utgå från och med den 1 oktober 1917 under hans återstående livstid med 225 kronor för år räknat, motsvarande en nedsättning av hans arbetsförmåga med 50 %. Livräntan har från och med den 1 juni 1925 jämlikt kungörelsen den 18 juni samma år (nr 268) angående höjning av ersättning, som utgår jämlikt ovannämnda förordning den 18 juni 1909 utgått med ett med 100 % förhöjt belopp. Dyrtidstillägg har utgått å livräntan med 15 % under tiden den 1 januari 1942—den 31 december 1943 samt utgår från och med den 1 januari 1944 till och med den 31 december 1947 med 40 %. Jämlikt förordningarna den 29 juni 1946 (nr 344 och 343) angående höjning av ersättningar, som utgå jämlikt förordningen den 18

juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, och angående ändring i vissa delar av förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, utgår från och med den 1 juli 1946 ifrågavarande livränta med ett sammanlagt belopp av 1 075 kronor 20 öre för år, däri inräknat dyrtidstillägg.

Den 29 mars 1946 inkom till riks försäkringsanstalten ett av medicine doktor Fredrik Koch, Malmö, den 26 i samma månad utfärdat läkarintyg, utvisande, bland annat, att Dahlgren sedan den 13 september 1945 varit oförmögen till arbete på grund av inflammation i högra höftleden samt att han beräknats vara arbetsoförmögen minst tre månader framåt. Sedermera inkom den 12 april 1946 en den 11 i samma månad dagtecknad skrivelse från Dahlgren med anhållan om förhöjd ersättning.

Genom beslut den 30 april 1946 fann emellertid riks försäkringsanstalten, att anstalten jämlikt bestämmelserna i 14 § i 1909 års militärsättningsförordning icke kunde upptaga Dahlgrens framställning till prövning. I oförmälda författningsrum stadgas, att fråga om jämkning i ersättningen i de fall, där denna blivit genom slutligt beslut bestämd, må av ersättningstagaren genom vederbörlig anmälan väckas inom två år från beslutets dag. Jämkning må ej avse ersättning, som belöper å tiden före den dag, då frågan om jämkning väckes.

I anledning av nu förevarande framställning har riks försäkringsanstalten inhämtat yttrande från sin biträdande läkare, medicine licentiaten H. G. R. Thorsén, huruvida samband föreläge mellan Dahlgrens under militärtjänstgöringen ådragna sjukdom och de besvär, varav han numera lede. I anslutning till doktor Thorséns yttrande har riks försäkringsanstalten funnit dylikt samband vara för handen.

Enligt riks försäkringsanstaltens förmenande torde förenämnda läkarintyg kunna anses som ansökan om förhöjd ersättning.

Med ledning av den sålunda verkställda utredningen och vad i övrigt i ärendet förekommit skulle riks försäkringsanstalten, därest anstalten utan förenämnt laga hinder kunnat upptaga frågan om förhöjd ersättning åt Dahlgren till prövning, ha tillerkänt denne livränta under tiden den 29 mars—den 30 juni 1946 med 450 kronor för år räknat jämte 100 % förhöjning därå och dyrtidstillägg med 40 % samt från och med den 1 juli till och med den 30 september 1946 med ett belopp av 2 150 kronor 40 öre för år räknat, motsvarande en beräknad nedsättning i arbetsförmågan med 100 %. För prövning av frågan om ytterligare ersättning skulle Dahlgren av riks försäkringsanstalten ha anmodats att vid utgången av sistnämnda tid anskaffa nytt läkarintyg samt intyg angående sina arbetsförhållanden och inkomster.

Härjämte får riks försäkringsanstalten erinra därom, att genom förordningen den 29 juni 1946 angående ändring i vissa delar av förordningen den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, vilken förordning trätt i kraft den 1 juli 1946, fråga om jämkning i ersättning må upptagas till prövning utan hinder därav, att den i 22 § enligt förordningens äldre lydelse angivna tiden för väckande av sådan fråga försuttits.

Försvarets civilförvaltning har i utlåtande den 13 september 1946 tillstyrkt, att medgivande lämnades riks försäkringsanstalten att utan hinder av stadgandet i 14 § i 1909 års militärsättningsförordning till sökanden utgiva sjukhjälp enligt 4 § sagda förordning i enlighet med vad anstalten anfört, dock att enligt civilförvaltningens mening medgivandet syntes böra avse tiden redan från och med den 13 september 1945.

Av det anförda framgår att jämlikt 1909 års militärsättningsförordning ersättning, som blivit slutligt bestämd enligt nämnda förordning, icke må jämkas, såvida icke framställning härom gjorts inom två år från beslutets dag. Däremot kan jämlikt förordning av den 29 juni 1946 numera jämkning ske av ersättning, som blivit slutligt bestämd enligt 1927 års militärsättningsförordning, oaktat att den enligt förordningens äldre lydelse angivna tiden för väckande av sådan fråga försuttits. Med hänsyn härtill och då även billighetsskäl tala för att Dahlgren erhåller förhöjd ersättning — lämpligen från och med den 13 september 1945, från vilken dag han enligt läkarintyg varit helt oförmögen till arbete — finner jag mig böra tillstyrka, att berörda hinder för en prövning av denna ersättningsfråga undanröjes. Härför erfordras riksdagens medgivande.

*Departements-
chefen.*

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att fråga om jämkning av ersättning till C. A. Dahlgren för ifrågavarande skada må upptagas till prövning utan hinder därav att anspråk på jämkad ersättning icke framställts inom behörig tid.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, under punkterna 1:o—8:o hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Erland Kock.